מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יוני 2012

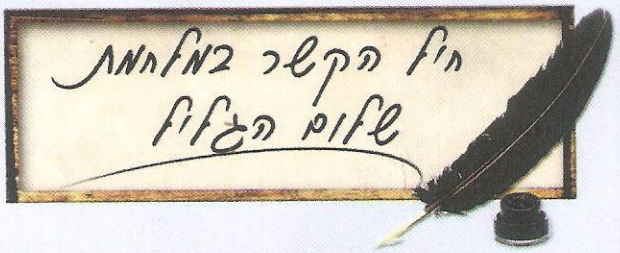

דבר קשר"ר

מפקדי וחיילי חיל הקשר והתקשוב,
ב 3.6.1982 ניסו מפגעים לרצוח את שגריר ישראל בלונדון- שלמה ארגוב. למחרת, פעל חיל האוויר הישראלי נגד תשעה יעדי אש"ף בלבנון. אש"ף הגיב בהפגזה כבדה על יישובי הצפון, ובכך שוחררו המעצורים שבלמו את ישראל ממתקפה מקיפה ומתוכננת היטב על לבנון.
החודש אנו מציינים 30 שנה למלחמת לבנון, או בשמה הרשמי מבצע "שלום הגליל", במהלכה באו לידי ביטוי יכולותיו המקצועיות של חיל הקשר, על אף ולמרות התנאים הטופוגרפיים הקשים במרחב הלחימה. במהלך הלחימה סיפק החיל שליטה ובקרה לכל הדרגים, תוך מציאת פתרונות למרחקים וללחימה בשטחים עירוניים. כמו כן, נעשה שימוש נרחב בלוחמה אלקטרונית מה שהיווה מכשול לאויב.
הדבקות בביצוע המשימה, תוך התגברות על אתגרי השטח והלחימה הינה הוכחה להפגנת יכולותיו המקצועיות של החיל שהולכות ומתעצמות עם השנים.
קשת האיומים מחייבת אותנו, מפקדים וחיילים, לשמור על כשירות מרבית ומוכנות בכל עת ולטפח בהתמדה את יתרון האיכות- האנושי והטכנולוגי.

בברכה,

איל זלינגר, תא"ל
קצין קשר ותקשוב ראשי

מלחמת שלום הגליל:
6.6.82-31.8.82

ראש הממשלה: מנחם בגין
רמטכ"ל: רא"ל רפאל איתן (רפול)
חזיתות: לבנון וסוריה
מלחמת "שלום הגליל", המכונה גם "מלחמת לבנון", התרחשה בין ישראל, סוריה וארגוני טרור פלסטיניים שפעלו נגד ישראל בשטח לבנון, על רקע מלחמת האזרחים בלבנון.

הרקע למלחמה

הרקע למלחמה היה התבססות ארגוני טרור פלסטיניים בדרום לבנון לאחר שגורשו מירדן, על רקע חולשת הממשלה הלבנונית, וביצוע פעילות חבלנית בתחומי ישראל.
קדם למלחמת של"ג "מבצע ליטני", שבו חדרו כוחות צה"ל לדרום לבנון וניהלו עימותים עם אנשי אש"ף (הארגון לשחרור פלסטין).
ב-3 ביוני 1982 ניסתה חוליית מחבלים של אש"ף להתנקש בחייו של שגריר ישראל בבריטניה, שלמה ארגוב. השגריר נפצע קשה. היה זה פיגוע נוסף בשורת פיגועים שבוצעו ע"י המחבלים מאז הפסקת האש שהושגה ביולי 1981.
ישראל שקלה מספר פעמים פעולה בהיקף רחב בלבנון. צה"ל היה ערוך למבצע כזה ואף ריכז כוחות לשם כך, ולבסוף הוחלט להבליג. הפעם, באה התגובה כבר למחרת יום הפיגוע. בשעות אחר הצהריים תקפו מטוסי חיל האוויר תשעה יעדי מחבלים בלבנון, שניים מהם בעיר ביירות. לאחר התקיפה פתחו המחבלים בהפגזה כבדה על יישובי הגליל.

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יוני 2012

במוצאי שבת, ה-5 ביוני 1982, התכנסה הממשלה והחליטה להטיל על צה"ל את המשימה להוציא את כלל יישובי הצפון מטווח האש של המחבלים בלבנון, תוך הימנעות מתקיפת כוחות הצבא הסורי בלבנון, אלא אם יתקפו את כוחותינו. המבצע כונה "שלום הגליל" ונועד להתחיל ב-6 ביוני בצהריים.
המחבלים בלבנון השתייכו לארגונים שונים, כשהעיקרי שבהם היה הפת"ח. כוחות המחבלים היו ערוכים באזור ה"פתחלנד" שבמורדות המערביים של החרמון, בדרום הר הלבנון, ברמת נבטיה ולאורך מישור החוף, מאזור צור ועד ביירות. הכוחות מנו כ-23 אלף מחבלים. התנכלויות המחבלים ליישובי הצפון באמצעות רקטות, מרגמות ופעולות אחרות, החלו כבר חמש שנים לפני פרוץ המלחמה ותבעו קורבנות רבים. ה"פתחלנד" הפכה מוקד לטרור בינלאומי.
ב-9 ביוני נפתח שלב חדש במלחמה - הלחימה נגד הכוחות הסורים, שנמשכה עד הכרזת הפסקת האש ב-11 בחודש.
כוחות הסורים היו ערוכים בשלוש רצועות:
* רצועת האבטחה- בשטח שמאיזור נבטיה עד מורדות החרמון.
* רצועת ההגנה הראשונה- מאזור דמור דרך הר הלבנון, דרום הבקאע ועד מורדות החרמון.
* רצועת ההגנה השנייה- מביירות מזרחה, לאורך כביש ביירות-דמשק.

למלחמה היו כמה מאפיינים: שילוב מבצעי בין-זרועי ובין-חילי, לוחמה בשטח עירוני, מלחמה נגד כוחות גרילה וצבא סדיר ולוחמה נגד אמל"ח חדיש.

מורשת חיל הקשר והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יוני 2012

חיל הקשר במלחמה

חיל הקשר היה צריך להתמודד עם התנאים הטופוגרפיים הקשים של לבנון- שטח הררי מבותר, בקעות, מצוקים, וואדיות, צירי תנועה צרים, מפותלים ומעטים, ובנוסף האקלים הבעייתי, העדר מקום שליטה מרכזי, וכן ריבוי הכוחות בשטח קטן. הטופוגרפיה הקשה והמבותרת חייבה הכרת השטחים ועריכת סקר טופוגרפי מפורט כדי לקבוע היכן ימוקמו תחנות הממסר. מזג האוויר הקשה היווה אתגר עבור אנשי הקשר- הטמפרטורות הנמוכות ומשבי הרוח העזים עלולים היו לשבור או להסיט אנטנות, ברקים הגורמים להפרות אלקטרו-מגנטיות, רטיבות ולחות הגורמים לקצרים וחלודה. עם זאת, עמד חיל הקשר באתגר בכבוד. הקשר נשמר בכל עת ובכל מזג אוויר במלחמה.

בשלב הראשון השתמשו הכוחות בממסרים בגבול ישראל, לכוחות צורפו תק"שים עם ממסרים ניידים. לאחר ההתקדמות והכיבוש הוקמו ממסרים נייחים במקומות שולטים. חיל הקשר היה מהכוחות הראשונים שהגיעו להר ברוך שם הוקם ממסר מרכזי ששרת שטח נרחב בכלל זה לרדיו טלפון.

כדי להתגבר על בעיות קו הראייה השתמשו בציוד חד-פס בתחום תדרים הפועל בגלי רקיע וגלי קרקע.

המרחקים הגדולים והנחיתה מהים הביאו לשימוש נרחב במטוסי ממסר, שחגו יום ולילה בתחלופה.

בוצעה נחיתה של כוחות גדולים של שריון ורגלים מהים במרחק 40 ק"מ מישראל. הדבר חייב הערכות מיוחדת של ציוד הקשר למניעת רטיבות, תיאום בין-זרועי בים, באוויר וביבשה, ושימוש מושכל במטוסי ממסר. במהלך המלחמה נמנע צה"ל מעימות עם הצבא הסורי, אבל התערבות הסורים והתקדמות כוחות שריון וסוללת טילי אוויר קרקע חייבו מענה מהיר ותקיף. חיל האוויר השמיד את רוב סוללות הטילים הסוריות ובקרב אוויר הופלו 27 מטוסים סוריים.

תרומתו של חיל הקשר ללחימה הייתה גדולה, היה שימוש מאסיבי בלוחמה אלקטרונית (ל"א) בשיתוף עם חיל האוויר. בסופו של דבר כיתר צה"ל את ביירות וקבע מאחז בכביש ביירות-דמשק.

מהפכה חלה בתחום הרדיו-טלפון (רד"ט) - במהירות הוקם עורק רב-ערוצי נייח נסתר לתמסורת רדיו-טלפון. הושם קץ למרכזניות, פלגים ועיכובים, ואת מקומם תפס חיוג אוטומטי ספרתי מיידי שאפשר קשר מהיר ורציף למרחקים. צה"ל היה בין החלוצים בהכנסת קשר הרדיו-טלפון הספרתי, שהשתלב בכניסה לעידן התקשורת הספרתית הממוחשבת.

מורשת חיל הקשר
והתקשוב

עלון מורשת חיל הקשר והתקשוב • יוני 2012

סיכום

מלחמת "שלום הגליל" השיגה את המטרות שהוצבו. הושמדה תשתית המחבלים, נפגעו מחבלים ואמל"ח רב (יותר מ-400 מצבורי נשק), המחבלים הוצאו מלבנון בחסות כוח בינלאומי, בוטל המאחז היבשתי של הפת"ח בלבנון ששימש חממה לטרור. הסורים ספגו פגיעה קשה, ההרתעה של צה"ל נשמרה, יישובי הצפון נשמו לרווחה.

חיל הקשר מילא את מלוא הציפיות, סיפק שליטה ובקרה לכל הדרגים, התגבר על התנאים, הטופוגרפיה והאקלים הקשים, מצא פתרונות למרחקים ולשטחים עירוניים. נעשה שימוש נרחב בלוחמה אלקטרונית ובוצעה מהפכה בטלפוניה ע"י כניסה למיתוג אוטומטי ספרתי.

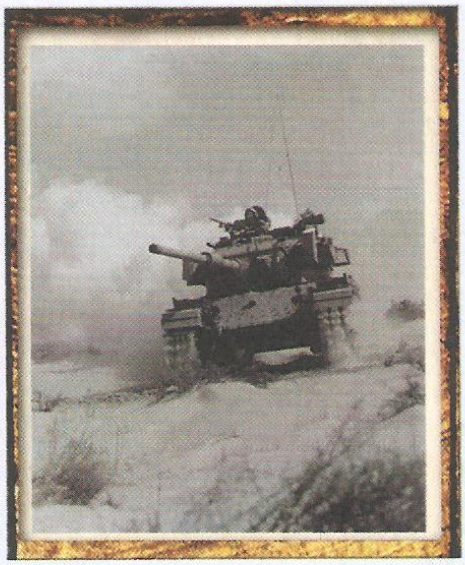

החודש לפני

- החודש לפני 19 שנה, יוני 1994, הוקמה בחיל הקשר חטיבת הקשר חטיבת המחשוב הראשונה בראשות תא"ל הרצל הלאלי, הממונה על רוב יחידות המחשב בכוחות היבשה.